

Η παρούσα σελίδα περιέχει πληροφορίες σχετικά με το ισπανικό νομικό σύστημα καθώς και μια γενική επισκόπηση της ισπανικής έννομης τάξης.

Πηγές του ισπανικού δικαίου

Οι πηγές του ισπανικού δικαίου ορίζονται στο άρθρο 1 του Αστικού Κώδικα:

οι πηγές του ισπανικού δικαίου είναι ο νόμος, το έθιμο και οι γενικές αρχές δικαίου.

Είναι άκυρες οι διατάξεις που αντιβαίνουν σε διατάξεις υπερισχύοντος κανόνα δικαίου.

Το έθιμο εφαρμόζεται μόνο ελλείψει εφαρμοστέου νόμου, υπό την προϋπόθεση ότι το έθιμο δεν αντίκειται στα χρηστά ήθη ή στη δημόσια τάξη και ότι αποδεικνύεται.

Η νομική παράδοση που δεν αποτελεί απλώς ερμηνεία δήλωσης βούλησης πρέπει να θεωρείται ως έθιμο.

Οι γενικές αρχές του δικαίου εφαρμόζονται ελλείψει νόμου ή εθίμου, με την επιφύλαξη της δικαιοπλαστικής φύσης τους.

Οι κανόνες δικαίου που περιλαμβάνονται σε διεθνείς συνθήκες δεν έχουν άμεση ισχύ στην Ισπανία, εφόσον δεν έχουν μεταφερθεί στην εθνική έννομη τάξη με τη δημοσίευση του πλήρους κειμένου τους στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης (Boletín Oficial del Estado).

Η νομολογία συμπληρώνει την έννομη τάξη με τις αρχές που διαμορφώνει, κατ' επανάληψη, το Ανώτατο Δικαστήριο ως προς την ερμηνεία και την εφαρμογή των νόμων, του εθίμου και των γενικών αρχών του δικαίου.

Οι δικαστές και τα δικαστήρια, που υπακούουν αποκλειστικά στο Σύνταγμα και το κράτος δικαίου, οφείλουν να εκδικάζουν τις υποθέσεις των οποίων επιλαμβάνονται με σεβασμό στο κατοχυρωμένο σύστημα πηγών.

Είδη κανόνων

Σύνταγμα: Ανώτατος κανόνας δικαίου του κράτους, στον οποίο υπάγονται οι δημόσιες αρχές και οι πολίτες στο σύνολό τους. Κάθε διάταξη ή πράξη αντίθετη με το Σύνταγμα είναι άκυρη. Χωρίζεται σε δύο διακριτά μέρη ως προς το περιεχόμενό του: α) το δογματικό και β) το οργανικό σκέλος.

Διεθνείς συνθήκες: γραπτές συμφωνίες που συνάπτονται από ορισμένα υποκείμενα του διεθνούς δικαίου και που διέπονται από αυτό. Μπορούν να αποτελούνται από μία ή περισσότερες συναφείς νομικές πράξεις, ανεξαρτήτως της ονομασίας τους. Οι διεθνείς συνθήκες που έχουν συναφθεί έγκυρα, μόλις δημοσιευτούν επίσημα στην Ισπανία, αποτελούν μέρος της εθνικής έννομης τάξης.

Πράξεις αυτονομίας: βασικοί ισπανικοί θεσμικοί κανόνες μιας αυτόνομης κοινότητας, που αναγνωρίζονται από το ισπανικό Σύνταγμα του 1978 και εγκρίνονται με οργανικό νόμο. Σ' αυτούς ορίζονται, τουλάχιστον, η ονομασία της αυτόνομης κοινότητας, η γεωγραφική οριοθέτηση, η ονομασία, η οργάνωση και η έδρα των οργάνων της, καθώς και οι αρμοδιότητές τους. Οι πράξεις αυτονομίας δεν αποτελούν έκφανση κυριαρχίας ούτε επέχουν θέση *συντάγματος*, καθώς δεν προέρχονται από κάποια πρωτογενή συντακτική εξουσία (την οποία δεν διαθέτουν τα εδάφη που έχουν συσταθεί ως αυτόνομες κοινότητες), αλλά οφείλουν την ύπαρξή τους απλώς και μόνο στην αναγνώρισή τους από το κράτος, ενώ η αρχή της αυτονομίας δεν μπορεί να αντιταχθεί με οποιονδήποτε τρόπο στην αρχή της ενότητας.

Νόμος: υπάρχουν διάφορα είδη νόμων.

Οργανικός νόμος: νόμος με τον οποίο κατοχυρώνονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι δημόσιες ελευθερίες, εγκρίνονται οι πράξεις αυτονομίας και το γενικό εκλογικό σύστημα καθώς και λοιποί νόμοι που προβλέπονται στο Σύνταγμα.

Κοινός νόμος: νόμος που ρυθμίζει θέματα τα οποία δεν αποτελούν αντικείμενο οργανικού νόμου.

Νομοθετικό διάταγμα: προϋποθέτει την εξουσιοδότηση της κυβέρνησης από το Κοινοβούλιο (Cortes Generales) να θεσπίζει κανόνες με ισχύ νόμου για συγκεκριμένα θέματα.

Διάταγμα νομοθετικού περιεχομένου: προσωρινή ρύθμιση νομοθετικού χαρακτήρα που εκδίδεται από την κυβέρνηση σε περιπτώσεις έκτακτης και επείγουσας ανάγκης και η οποία δεν θίγει τους βασικούς πολιτειακούς θεσμούς, τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και τις ελευθερίες των πολιτών που κατοχυρώνονται στον τίτλο Ι του Συντάγματος, το καθεστώς των αυτόνομων κοινοτήτων ούτε και το γενικό εκλογικό δίκαιο. Πρέπει να υποβάλλεται σε συζήτηση και ψηφοφορία στην ολομέλεια της ισπανικής Βουλής (Congreso de los Diputados) εντός τριάντα ημερών από την ημερομηνία έκδοσής του. Κανονισμός: γενικός κανόνας δικαίου που θεσπίζεται από την εκτελεστική εξουσία. Βρίσκεται ιεραρχικά κάτω από τον νόμο, τον οποίο σε γενικές γραμμές εξειδικεύει.

Έθιμο: ορίζεται ως «το σύνολο των κανόνων που πηγάζουν από την επανάληψη, περισσότερο ή λιγότερο σταθερή, ενιαίων πράξεων». Για να αποτυπώνει τη συλλογική και αυθόρμητη βούληση, το έθιμο πρέπει να έχει γενικό, σταθερό, ομοιόμορφο και διαρκή χαρακτήρα.

Γενικές αρχές του δικαίου: γενικές κανονιστικές αρχές οι οποίες δεν έχουν ενσωματωθεί στην έννομη τάξη με επίσημες διαδικασίες, αλλά κρίνεται ότι αποτελούν τμήμα αυτής, καθώς σε αυτές εδράζονται άλλες ειδικές αρχές ή συνθέτουν με αφηρημένο τρόπο το περιεχόμενο ενός συνόλου αρχών. Σκοπός τους είναι η κάλυψη νομικών κενών ή η ερμηνεία κανόνων δικαίου.

Νομολογία: συγκροτούν νομολογία τουλάχιστον δύο αποφάσεις που ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο έναν κανόνα και εκδίδονται από το Ανώτατο Δικαστήριο ή, εφόσον πρόκειται για ζητήματα αποκλειστικής αρμοδιότητας των αυτόνομων κοινοτήτων, που εκδίδονται από τα ανώτερα δικαστήρια της αντίστοιχης αυτόνομης κοινότητας. Απόφαση δικαστή ή δικαστηρίου η οποία αφίσταται της νομολογίας που έχει διαμορφώσει το Ανώτατο Δικαστήριο δεν ακυρώνεται αυτομάτως, πλην όμως η εν λόγω απόκλιση αποτελεί λόγο αναίρεσης. Ωστόσο, τόσο το Ανώτατο Δικαστήριο όσο και τα ανώτερα δικαστήρια των αυτόνομων κοινοτήτων μπορούν αιτιολογημένα να αποκλίνουν ανά πάσα στιγμή από την πάγια νομολογία τους διαμορφώνοντας έτσι νέα νομολογία.

Ιεράρχηση των κανόνων

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 2 του ισπανικού Αστικού Κώδικα οι διατάξεις που αντιβαίνουν σε διατάξεις υπέρτερης ισχύος είναι άκυρες. Αυτό σημαίνει ότι οι κανόνες πρέπει απαραίτητα να ιεραρχούνται και, για τον λόγο αυτό, το ισπανικό Σύνταγμα καθορίζει τις μεταξύ τους σχέσεις καθώς και τις σχέσεις τους σε θέματα ιεραρχίας και αρμοδιότητας.

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, στο ισπανικό δίκαιο η ιεράρχηση των κανόνων δικαίου έχει ως εξής:

Σύνταγμα.

Διεθνείς συνθήκες.

Ο νόμος με τη στενή έννοια: οργανικός νόμος, κοινός νόμος και κανόνες που έχουν ισχύ νόμου (στους οποίους συγκαταλέγονται το βασιλικό διάταγμα νομοθετικού περιεχομένου και το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα)· αυτοί οι κανόνες δεν ιεραρχούνται αλλά αφορούν διαφορετικές διαδικασίες και πεδία εφαρμογής.

Οι κανόνες που πηγάζουν από την εκτελεστική εξουσία έχουν τη δική τους ιεράρχηση ανάλογα με τον φορέα έκδοσής τους (βασιλικό διάταγμα, υπουργική απόφαση κ.λπ.).

Πέραν αυτού ισχύει η αρχή της αρμοδιότητας για τους κανόνες που εκδίδουν οι αυτόνομες κοινότητες μέσω των κοινοβουλίων τους (διάταγμα, απόφαση αυτόνομης κοινότητας κ.λπ.).

Οι δικαστές και τα δικαστήρια δεν εφαρμόζουν κανονισμούς ή οποιοσδήποτε άλλες διατάξεις αντίκεινται στο Σύνταγμα, στους νόμους ή στην αρχή της ιεράρχησης των κανόνων.

Θεσμικό πλαίσιο

Θεσμοί υπεύθυνοι για την έκδοση κανόνων δικαίου.

Το θεσμικό πλαίσιο της Ισπανίας έχει ως θεμέλιό του την αρχή της διάκρισης των εξουσιών, ενώ τη νομοθετική εξουσία ασκούν το Κοινοβούλιο και τα νομοθετικά σώματα των αυτόνομων κοινοτήτων.

Η κυβέρνηση, τόσο στο επίπεδο του κράτους όσο και στο επίπεδο των αυτόνομων κοινοτήτων, ασκεί την εκτελεστική εξουσία, στην οποία περιλαμβάνεται η ρυθμιστική εξουσία ενώ, σε ορισμένες περιπτώσεις, και η νομοθετική εξουσία κατ' εξουσιοδότηση του Κοινοβουλίου.

Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης δεν διαθέτουν νομοθετική εξουσία, αλλά κανονιστική, κύρια έκφραση των οποίων είναι οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου.

Νομοθετική πρωτοβουλία μπορούν να αναλάβουν η κυβέρνηση, η Βουλή και η Γερουσία, τα νομοθετικά σώματα των αυτόνομων κοινοτήτων και σε ορισμένες περιπτώσεις οι πολίτες.

Η διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Διεθνείς συνθήκες: Οι συνθήκες εγκρίνονται με έναν από τους παρακάτω τρεις μηχανισμούς ανάλογα με το επιμέρους αντικείμενό τους.

Πρώτον, με οργανικό νόμο εγκρίνεται η σύναψη συνθηκών με τις οποίες ανατίθεται σε διεθνή οργανισμό ή θεσμό η άσκηση αρμοδιοτήτων που πηγάζουν από το Σύνταγμα.

Δεύτερον, η κυβέρνηση μπορεί να παράσχει την έγκριση του κράτους για την ανάληψη υποχρεώσεων μέσω συνθηκών ή συμβάσεων, κατόπιν προηγούμενης έγκρισης του Κοινοβουλίου, στις ακόλουθες περιπτώσεις: συνθήκες πολιτικής φύσης, συνθήκες ή συμβάσεις στρατιωτικής φύσης, συνθήκες ή συμβάσεις που επηρεάζουν την εδαφική ακεραιότητα του κράτους ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που ορίζονται στον τίτλο 1, συνθήκες ή συμβάσεις που επισείουν οικονομικές υποχρεώσεις για το δημόσιο, συνθήκες ή συμβάσεις που συνεπάγονται την τροποποίηση κάποιου νόμου ή την παρέκκλιση από αυτόν ή που απαιτούν την έκδοση νομοθετικών μέτρων για την εκτέλεσή τους.

Τέλος, σε κάθε άλλη περίπτωση, αρκεί να ενημερωθεί αμελλητί η Βουλή και η Γερουσία σχετικά με τη σύναψή τους.

Οι διεθνείς συνθήκες που έχουν συναφθεί έγκυρα δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης και μεταφέρονται στην ισπανική έννομη τάξη. Οι διατάξεις τους καταργούνται, τροποποιούνται ή αναστέλλονται όπως προβλέπεται στις ίδιες τις συνθήκες ή σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες του διεθνούς δικαίου. Η καταγγελία διεθνούς συνθήκης ή συμφωνίας γίνεται με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο έγινε η κύρωσή της.

Νόμος:

Τα νομοσχέδια εγκρίνονται από το υπουργικό συμβούλιο, το οποίο τα υποβάλλει στη Βουλή, συνοδευόμενα από αιτιολογική έκθεση και τις απαραίτητες γενικές πληροφορίες, προκειμένου οι βουλευτές να αποφανθούν επ' αυτών.

Στην περίπτωση των αυτόνομων κοινοτήτων, τα νομοσχέδια εγκρίνονται από το αντίστοιχο κυβερνητικό συμβούλιο και υποβάλλονται, με παρόμοιες διαδικασίες, στο νομοθετικό σώμα της οικείας αυτόνομης κοινότητας.

Εφόσον σχέδιο οργανικού ή κοινού νόμου εγκριθεί από τη Βουλή, ο Πρόεδρος της Βουλής υποχρεούται να το διαβιβάσει πάραυτα στον Πρόεδρο της Γερουσίας, ο οποίος το υποβάλλει προς συζήτηση. Η Γερουσία, εντός δύο μηνών από την ημερομηνία παραλαβής του κειμένου, έχει τη δυνατότητα να αντιτάξει την αρνησικυρία της ή να υποβάλει τροπολογίες. Η αντίταξη αρνησικυρίας πρέπει να εγκριθεί με απόλυτη πλειοψηφία.

Το νομοσχέδιο δεν μπορεί να υποβληθεί προς κύρωση στον βασιλιά, εφόσον η Βουλή δεν το υπερψηφίσει στην αρχική μορφή του με απόλυτη πλειοψηφία, σε περίπτωση αρνησικυρίας της Γερουσίας, ή με απλή πλειοψηφία μετά την παρέλευση δύο μηνών από την αντίταξη αρνησικυρίας ή εφόσον η Βουλή δεν υπερψηφίσει ή δεν καταψηφίσει τις τροπολογίες της Γερουσίας με απλή πλειοψηφία. Η προθεσμία των δύο μηνών που έχει στη διάθεσή της η Γερουσία για να αντιτάξει την αρνησικυρία της ως προς το νομοσχέδιο ή για να υποβάλει τροπολογίες περιορίζεται σε είκοσι ημερολογιακές ημέρες για νομοσχέδια που υποβάλλονται με τη διαδικασία του κατεπείγοντος από την κυβέρνηση ή τη Βουλή.

Ο βασιλιάς κυρώνει εντός δεκαπέντε ημερών τους νόμους που εγκρίνει το Κοινοβούλιο, τους εκδίδει και διατάσσει την άμεση δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Οργανικός νόμος: η ψήφιση, τροποποίηση ή κατάργηση οργανικού νόμου απαιτεί την απόλυτη πλειοψηφία της Βουλής σε τελική ψηφοφορία επί του συνόλου του νομοσχεδίου.

Κανονισμός: Για την έκδοση κανονισμών ακολουθείται η εξής διαδικασία:

η αρμόδια διοικητική αρχή λαμβάνει την πρωτοβουλία σύνταξης του οικείου σχεδίου, το οποίο συνοδεύεται από έκθεση σκοπιμότητας και αναγκαιότητας, καθώς και υπόμνημα οικονομικού χαρακτήρα με εκτίμηση του συνεπακόλουθου κόστους.

Κατά τη διαδικασία σύνταξης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, πέραν των απαιτούμενων εκθέσεων, γνωμοδοτήσεων και προηγούμενων εγκρίσεων, κάθε μελέτη και γνωμοδότηση που κρίνεται απαραίτητη, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ορθότητα και η νομιμότητα του κανονισμού. Σε κάθε περίπτωση, οι κανονισμοί συνοδεύονται από έκθεση αντικτύπου, εφόσον το επιτάσσει η φύση των μέτρων που θεσπίζουν.

Εφόσον οι διατάξεις τους θίγουν τα δικαιώματα και τα έννομα συμφέροντα των πολιτών, οι τελευταίοι έχουν δικαίωμα ακρόασης εντός εύλογης προθεσμίας τουλάχιστον δεκαπέντε εργάσιμων ημερών. Παρομοίως, και όταν αυτό επιβάλλεται από τη φύση της διάταξης, ο κανονισμός τίθεται σε δημόσια διαβούλευση για όσο διάστημα προβλέπεται.

Σε κάθε περίπτωση, τα σχέδια κανονισμών τα εισηγείται η Γενική Τεχνική Γραμματεία, με την επιφύλαξη της γνωμοδότησης του Συμβουλίου της Επικρατείας στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον νόμο.

Σε περίπτωση που ο κανονισμός ενδέχεται να παράγει συνέπειες στην κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ κράτους και αυτόνομων κοινοτήτων, απαιτείται σχετική πρότερη έκθεση της δημόσιας διοίκησης.

Για να τεθεί σε ισχύ κανονισμός που εγκρίθηκε από την κυβέρνηση, απαιτείται η εξ ολοκλήρου δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Νομικές βάσεις δεδομένων

Στη [βάση δεδομένων](#) της Εφημερίδας της Κυβέρνησης δημοσιεύεται το σύνολο της νομοθεσίας που ψηφίστηκε από το 1960.

Παρέχεται δωρεάν πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων;

Ναι, η πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων παρέχεται δωρεάν.

Σύντομη περιγραφή του περιεχομένου

Στον δικτυακό τόπο της Εφημερίδας της Κυβέρνησης διατίθενται όλα τα φύλλα που δημοσιεύθηκαν από το έτος 1960.

Διατίθεται επίσης μηχανή αναζήτησης της νομοθεσίας και των αναγγελιών, καθώς και των βάσεων δεδομένων της συνταγματικής νομολογίας από το 1980, του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (εκθέσεις και γνωμοδοτήσεις από το 1997) και του Συμβουλίου της Επικρατείας. Προσφέρεται η δυνατότητα αναζήτησης στην **ενοποιημένη νομοθεσία**, στην οποία ενσωματώνονται οι κύριες τροποποιήσεις των κανόνων δικαίου. Τέλος, ο δικτυακός τόπος παρέχει υπηρεσίες ειδοποίησης σε περίπτωση ψήφισης νόμων και δημοσίευσης αναγγελιών, καθώς και τη δυνατότητα αναζήτησης πληροφοριών και τεκμηρίωσης.

Σχετικοί σύνδεσμοι

[Base de datos sobre legislación española](#)

Τελευταία επικαιροποίηση: 17/01/2024

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.